

УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ СПРИЯТЛИВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ У ПРИКОРДОННОМУ РЕГІОНІ

Черторижський В.М., молодший науковий співробітник,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
ім. М.І. Долишнього НАН України», м. Львів, Україна

Управління сприятливим інвестиційним кліматом є одним з важливих питань формування економічних ресурсів прикордонного регіону.

Проблемам вивчення управління інвестиціями, та формуванню інвестиційного клімату приділялась увага у працях вчених Р. Вернона, Дж. Кейнса, К. Макконнелла, А. Маршалла, Б. Оліна, П. Роузенштейн-Родана, Й. Шумпетера, С. Хаймера та ін. Розробка наукових методів залучення інвестицій в регіональному аспектах знайшла відображення у роботах вітчизняних вчених-економістів П. Белського, М. Козоріз, І. Бланка, М. Долишнього, А. Персади та ін. [1, 2, 3].

Інвестиційний клімат регіону – особлива підсистема інституційної системи економіки, яка створює передумови для найкращого використання суспільно-економічних відносин у розвитку і науково-технічному оновленні продуктивних сил суспільства через активне інвестування. Інвестиційний клімат дозволяє визначити ту систему орієнтирів, у межах якої відбувається процес інвестування, і на основі цього намітити напрями ефективного використання інвестицій. Він включає стан економіки, соціально-економічну стабільність, рівень розвитку законодавчої бази, рівень розвитку інвестиційної інфраструктури, рівень розвитку продуктивних сил, валютну і фіскальну політику, стан-фінансово-кредитної системи та інвестиційного ринку, інвестиційну активність населення, статус іноземного інвестора та інші фактори [2, 4].

Для інвестора, стан інвестиційного клімату виражається в очікуваному прибутку, а для прикордонного регіону, що приймає, – у реально отриманих закордонних інвестиційних ресурсах

Організаційні аспекти формування інвестиційного клімату треба розглядати на трьох рівнях: національному, регіональному, рівні підприємства. Перший з них формується і забезпечується за допомогою відповідних інструментів державної інвестиційної політики, які можна поділити на три групи: макроекономічні, мікроекономічні та інституціональні.

– макроекономічні визначають загальноекономічний клімат інвестицій, а саме впливають на процентну ставку, темпи зростання економіки і зовнішньоторговельний режим (визначаються комплексом заходів бюджетно-податкової політики).

– мікроекономічні – це заходи, що впливають на окремі складові інвестицій або на окремі галузі: податкові ставки, правила амортизації, гарантії, пільгові кредити.

– інституціональні інструменти дозволяють досягти координації інвестиційних програм приватних інвесторів і включають державні органи інвестиційної політики, об'єднання підприємств, інформаційні служби.

На регіональному рівні місцеві органи влади у своїй роботі керуються як законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації» і «Про інвестиційну діяльність», так і положеннями інших законів і підзаконних нормативних актів у сфері інвестиційної діяльності в регіоні.

Відповідно для розв'язання завдання ефективної організації інвестиційного процесу в регіоні, керуючись цими законами, необхідно розробити і реалізувати ряд заходів, що дозволяють:

- сформувати цілісну систему управління інвестиційним процесом;
- підготувати і представити потенційним інвесторам інвестиційні проекти і бізнес-плани, що відповідають міжнародним стандартам і мають високу економічну ефективність;
- створити систему інституціональних механізмів регулювання і здійснення інвестиційної діяльності в регіоні, які забезпечують залучення необхідних фінансових ресурсів і реалізацію відповідних проектів.

Можливості регіону в області законодавства, що суттєво впливає на інвестиційну активність, в основному пов'язані із встановленням місцевих податків і податкових пільг, законодавчим регулюванням (на регіональному рівні) проведення тендерів, інвестиційних конкурсів, встановленням правил користування природними ресурсами.

Значно ефективнішим є законодавче регулювання на рівні регіону проведення тендерів та інвестиційних конкурсів, позитивний ефект від чого досягається завдяки двом факторам:

1) більш ефективний, тобто ближчий до оптимального розподіл інвестиційних ресурсів, що досягається завдяки добросовісній конкуренції;

2) зниження трансакційних витрат, котрі здійснюють інвестори у зв'язку з участю в інвестиційній діяльності (під трансакційними

розуміємо витрати, пов'язані з отриманням інформації, переговорами, а також інші витрати, пов'язані більше із здійсненням угод, ніж з виробничим процесом).

У нинішніх умовах інвестор при прийнятті рішення про інвестування робить вибір не між регіонами, а між регіоном, який він добре знає, і процедурою розміщення коштів у ліквідні цінні папери на фінансовому ринку. Тому в умовах існуючих високих ризиків, за залучення капіталів регіонам доречніше змагатися не стільки між собою за абсолютними показниками рентабельності капіталовкладень, скільки намагатися підтримувати норму прибутку в регіоні не нижче, ніж норма прибутку (доходність) на фінансовому ринку і відповідати прийнятному для даного інвестора рівню ризиків.

Відповідно, сприятливість інвестиційного клімату буде при цьому залежати від взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності, ефективність якої буде визначатись розвитком як в межах регіону, так і в країні в цілому такого фактору, як інвестиційне партнерство головних учасників інвестиційного процесу: держави, реального та фінансового секторів економіки.

Відмітимо, що будь-який інвестиційний процес, котрий втілюється в конкретній інвестиційній проект, в аспекті його запуску потребує наявності інвестиційних ресурсів і їх більш-менш ефективного комбінування.

В аспекті окупності він спирається на ринкову нішу регіонального або зовнішнього ринку, в якій може бути реалізована продукція, яка створюється на виробничих потужностях, введених в дію внаслідок інвестиційного процесу. При цьому з позицій внутрішнього господарства регіону, в тому числі і внутрішнього (регіонального) ринку, існують відповідні набори і комбінації інвестиційних ресурсів та умов окупності інвестиційних проектів, що змінюються при переході на зовнішній ринок. Виходячи з таких об'єктивних відмінностей внутрішніх і зовнішніх економічних умов господарювання витікає необхідність і доцільність здійснення двох груп інвестиційних проектів [3, 5].

Першу групу інвестиційних проектів можна здійснювати головним чином на базі інвестиційного комплексу регіону з використанням внутрішніх інвестиційних ресурсів як держави, так і регіону з емісією грошей пропорційно їх наявності. Продукція і послуги – кінцевий підсумок таких інвестицій – повинні цілком орієнтуватися на внутрішній, зокрема, регіональний ринок.

Другу групу інвестиційних проектів складають масштабні наукомісткі проекти, здійснювані в рамках корпорацій, зокрема, промислово-фінансових груп (ПФГ). Ці інвестиційні проекти, в незалежності від того, здійснюють їх державні, приватні або змішані структури, повинні користуватися всілякою підтримкою держави, в тому числі пільговим кредитуванням, податковими пільгами. Вони повинні бути надійно захищені широким спектром заходів державного. Такий підхід не дозволить вітчизняним фірмам паразитувати на монополізмі і необмеженій державній підтримці [6].

Оптимізація інвестиційного клімату повинна спиратися на активне використання організаційних, економічних і соціальних резервів власне регіонального характеру. У їх числі:

- вдосконалення процесів приватизації, в тому числі приватизації під інвестиційні зобов'язання; розробка і впровадження системи заходів постприватизаційної підтримки підприємств;

- формування прикордонної інвестиційної інфраструктури страхових, консалтингових, інжинірингових, аудиторських та інших фірм, інвестиційних банків, створення в банках інвестиційних відділів; формування і розвиток інноваційної інфраструктури, адаптованої до ринкового середовища;

- подолання інформаційної закритості, збільшення інформованості учасників інвестиційного процесу і підвищення прозорості інвестиційного ринку;

- використання прикордонним регіоном можливостей європейської інтеграції і міжнародних фінансових організацій.

Література:

1. Гура А.О. Інвестиційний клімат в Україні: сучасний стан та напрями покращення. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Економіка»*. 2015. Вип. 15. С. 188-196. URL: <http://oaji.net/articles/2015/1053-1444984458.pdf>
2. Бланк И.А. Управление финансовыми рисками. К. : Ника-Центр, 2005. 600 с.
3. Долішній М.І., Беленький П.Ю., Бідак В.Я., Бойко Є.І., Вовканич С.Й. Регіональна політика: методологія, методи, практика / М.І. Долішній (відп. ред.). Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 2001. 719 с.
4. Богуславська С.І. Інвестиційна діяльність на сучасному етапі розвитку економіки регіону. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2013. № 1. С. 161-168.
5. Сталинская Е. Оценка инвестиционной привлекательности регионов Украины. *Економіст*. 2003. № 9. С. 68-69.
6. Пиданяк О. Інвестиційна привабливість регіонів України: соціально-економічний аспект. *Економіка України*. 2004. № 8. С. 82-85.